

ANG KODIGO NG ASAL NG GILLETTE

Labas sa Serye

(isang kodigo sa gitna ng mga kodigo)

“Sinasabi sa iyo ng mga salita kung sino ang nais maging ng isang tao. Sinasabi sa iyo ng asal kung sino na siya nang sapat na katagalan upang maging iyon.”

I. Ang Kodigo ng Asal

Sa lahat ng kodigong namamahala sa buhay ng tao, ang kodigo ng asal marahil ang pinakakaunting napapansin at pinakalaganap. Hindi ito nakasulat sa mga batas. Hindi ito lumilitaw sa mga regulasyon. Hindi ito hayagang itinuturo sa mga paaralan. Gayunman, sinasamahan nito ang bawat indibidwal mula sa simula hanggang sa wakas ng kanyang pag-iral — hinuhubog ang mga pagpili, mga reaksiyon, mga pagkagiliw, mga paglayo, mga pananahimik, at maging ang mga pagkakamali.

Kapag pinag-uusapan natin ang mga bayan ng mundo, inilalarawan natin ang mga kultura, mga tradisyon, mga gawi, mga paniniwala. Kapag pinag-uusapan natin ang indibidwal, karaniwang iniaatang ang paliwanag sa dalawang dakilang haligi: ang henetika at ang edukasyon. Sa isang panig ang minana, sa kabila ang natutuhan. Isa itong maayos na paliwanag, nakapagpapanatag, at bahagyang tama. Ngunit may ipinakikitang mas masalimuot ang tunay na buhay. Ang mga taong pinalaki sa iisang pamilya ay nagkakaroon ng lubhang magkakaibang asal. Ang mga indibidwal mula sa magkakalayong kultura ay tumutugon sa mga pangyayari sa nakagugulat na magkakatulad na paraan. Ang magkakapatid na tinuruan ng iisang mga magulang ay tumatahak sa magkasalungat na landas, samantalang ang mga estrangherong isinilang sa magkakaibang kontinente ay tila may iisang panloob na lohika.

Kaya may isang bagay na nakatatakas sa pinakamadadaling pag-uuri. Ito ang tinatawag kong kodigo ng asal. Hindi ito nakikita sa unang tingin. Hindi ito elegante tulad ng isang mamahaling terno, hindi marangya tulad ng ipinagmamalaking yaman, hindi madaling makilala tulad ng isang punto o isang wika. Wala itong iniiwang nakikitang marka sa mukha ng isang tao.

Sa ibang lugar nananahan ang kodigo ng asal. Sa paraan ng pagharap ng isang tao sa isang suliranin. Sa bilis ng kanyang pagbibigay ng tiwala. Sa kung paano niya hinahawakan ang kapangyarihan kapag hawak na niya ito. Sa pagpiling tuparin ang isang pangako o sirain ito. Sa kakayahang maghintay — o sa kawalan nito.

Maaaring sabihin ng dalawang tao ang parehong mga salita at gawin ang parehong kilos. Gayunman, maaaring lubos na magkaiba ang kodigong nagpapakilos sa kanila. Ang nakikitang asal ay ibabaw lamang ng penomeno. Ang inoobserbahan natin araw-araw ay hindi ang kodigo, kundi ang epekto nito. Tulad ng hangin, na hindi kailanman tuwirang nakikita ngunit nagpapakilala sa paggalaw ng mga puno, hinahayaan ng kodigo na mahulaan ito sa pamamagitan ng mga kilos, mga pag-uulit, at mga pagpiling ginagawa ng isang tao sa paglipas ng panahon.

Ang pinakakawili-wili nitong katangian ay ang katatagan. Nagbabago ang mga opinyon. Nagbabago ang mga ideolohiya. Nagbabago ang mga propesyon. Maging ang pinakamalalalim na paniniwala ay maaaring magbago sa buong buhay. Ang kodigo ng asal naman ay may hilig na panatilihin ang isang istrukturang makikilala. Maaari itong umangkop, pumino, gumulang o bumulok, ngunit bihira itong maglaho. Ito ang dahilan kung bakit may mga taong nananatiling maaasahan kahit mawala sa kanila ang lahat, samantalang ang iba ay nagiging di-mahuhulaan sa sandaling magkamit sila ng kahit ano. Ito ang dahilan kung bakit lumilitaw ang pagkatao lalo na sa ilalim ng presyon, kapag lumuluwag ang mga panlipunang maskara at ang panloob na istruktura ang humahawak ng kontrol.

Ang pag-obserba sa kodigo ng asal, kung gayon, ay pag-obserba sa tao sa pagpapatuloy ng kanyang mga kilos, hindi sa eksepsiyon ng kanyang mga salita. Naihahanda ang mga salita. Ang mga asal, sa mahabang panahon, ay higit na

hindi. Kaya ang kodigo ay isa sa pinakamahahalagang mapa upang maunawaan ang mga indibidwal, mga organisasyon, mga pamayanan, at maging ang mga bansa. Hindi nito inilalarawan kung ano ang ipinahahayag ng isang tao tungkol sa kanyang sarili, kundi kung ano ang may hilig niyang maging kapag sinusubok siya ng buhay. At sa pagitan ng isip at gawa ay madalas na naroon ang buong layong naghihiwalay sa layunin at sa katotohanan.

Umatras ka nang ilang hakbang, at babalik ka sa unang bahay — sa pinagmulan. Sa mga taong walang pag-aaring teorya, na walang alam sa sikolohiya, sosyolohiya, o henetika. Ang tanging pag-aari nila ay ang pangangailangang mabuhay. Sa primitibong mundong iyon, ang reaksiyon ay hindi pa isang pagpiling pangkultura o personal na interes. Isa itong sagot sa buhay mismo. Malamang doon nagsisimula ang kodigo ng asal: sa pag-oberba, sa pag-angkop, sa kakayahang basahin ang panganib, ang tiwala, ang layo, at ang pagkakabilang. Matagal bago natutong ipaliwanag ng tao ang kanyang sarili, natuto na siyang tumugon. Matagal bago ang mga relihiyon, mga bansa, mga propesyon, at mga ideolohiya, mayroon nang mga indibidwal na humaharap sa mundo sa magkakaibang paraan. May mga nag-ooberba muna bago kumilos; may mga kumikilos muna bago mag-oberba. May mga nagtatayo ng mga alyansa; may mga mas gusto ang pag-iisa. May mga nagbabahagi ng apoy; may mga nagtatanggol dito.

Marahil ito mismo ang kodigo ng asal: isang malalim na alaalang tumatawid sa panahon nang hindi kailanman isinusulat ang sariling pangalan. Nagbabago ang mga damit, nagbabago ang mga wika, nagbabago ang mga teknolohiya — ngunit may isang bagay na patuloy na bumabalik sa mga pagpili ng tao, tulad ng isang sinauna at di-nakikitang lagda.

Dahil dito, lagi akong tumingin nang mas kaunti sa mga pahayag at mas marami sa mga pag-uulit. Mas kaunti sa mga layunin at mas marami sa mga bunga. Sinasabi sa iyo ng mga tao kung sino ang nais nilang maging; sinasabi sa iyo ng kanilang asal kung sino na sila nang sapat na katagalan upang maging iyon.

Hindi ito isang sanaysay na antropolohikal, ni isang tratadong medikal, ni isang pagsusuring panlipunan. Ito ang pananaw ng isang lalaking nakasalamuha ng mga tao, mga bansa, mga propesyon, at mga panahon ng buhay, na mas pinagmamasdan ang kanilang ginagawa kaysa sa kanilang ipinahahayag.

At kaya, kapag humarap sa iyo ang tagapagdala ng isang kodigong iba sa iyo, hindi ka niya tinatamaan dahil sa sinasabi niya. Tinatamaan ka niya dahil sa paraan ng pagsasabi niya. Dahil sa halos di-mapansing layong iyon sa pagitan ng kilos at salita. Dahil sa pagiging natural na iyon na hindi magagaya nang matagal. Dahil sa katahimikang iyon na dumarating bago ang sagot. Dahil sa pagpiling iyon na umuulit sa paglipas ng panahon hanggang sa maging makikilala. At marahil, matapos ka niyang kuwentuhan, isang dolyar lamang ang hinihingi niya upang mapakinggan — dahil alam niyang ang halaga ng isang kuwento ay hindi ang presyong natatanggap nito, kundi ang asal na naiiwan nito.

II. Epilogo

Hindi kailanman isinusulat ng kodigo ang pangalan nito. Gayunman, nilalagdaan nito ang bawat pagpiling ginagawa mo.

III. Pahina ng May-akda

Ang akdang ito ay hindi ipinagawa.

Hindi ito ipinagbili.

Hindi ito ginawa para sa layuning pangkomersiyo.

Isinulat ito upang magpatotoo sa halaga ng pagkilala sa sarili, ng pagkatao ng tao, at ng tahimik na arkitektura ng isip na walang diyagnosis na lubos na makapagpapangalan.

Ang tanging bayad na hinihingi ay isang simbolikong dolyar — hindi bilang kabayaran sa akda, kundi bilang patotoo sa isang magkakasamang pangako sa isang kultura ng pagmamasid, katapatan, at pag-aaruga.

Ferdinando